

ofta har tillfälle att i lugn och ro ta del av de många goda råd som ges.

Liksom i tidigare upplagor är bokens innehåll sammanställt i kronologisk ordning och efter det inledande kapitlet "Just hemkommen" följer en av nyheterna i den 4:e upplagan — ett träningsprogram efter hemkomsten från BB. I fortsättningen ges en mängd praktiska råd om barnets vård och skötsel, om amning och alternativ till amningen, om matmängder, viktsuppgång, utveckling och beteende — inklusive skrik och annat som kan synas oroande för omgivningen.

I avsnitten om uppfödning och matordning kommenteras på ett förtjänstfullt sätt den näringsfysiologiska bakgrunden till en differentierad kost. Boken innehåller recept på lämpliga maträtter för barn i olika åldrar och varje avsnitt avslutas med ett överskådligt matsedelsförslag.

Av stort värde är också att man tar upp elementära problem vid uppfödning inklusive de så vanliga trotsreaktionerna med matvägran hos litet äldre barn. En förutsättning för att dessa problem skall kunna lösas på ett smidigt sätt är att föräldrarna har god kontakt med barnet. Det är därför glädjande att se på vilket föredömligt sätt man i boken påpekar barnets rätt till kärlek och gemenskap, till harmoni och kontakt med sin omgivning.

På ett tidigt skede i boken redogörs för barnavårdscentralen och betydelsen av en regelbunden kontakt med denna. Vikten av sådan kontakt eller kontakt med barnläkare återkommer man till i den avslutande allmänna delen där man behandlar några vanliga problem såsom diarréer och förstoppning, övre luftvägsinfektioner och barnsjukdomar. Man har i detta avsnitt liksom tidigare i boken lyckats ge kloka och praktiska råd.

Nyheter i 4:e upplagan är ett schema med utförliga uppgifter om inkubationstider och symptom för de vanligaste barnsjukdomarna och ett schema över barnets utveckling under de första levnadsåren. Dessa schemata är lättlästa och överskådliga och kan säkert minska antalet oroliga telefonförfrågningar.

En nyhet är också ett schema över vanliga olycksfallsrisker och de i och för sig självklara olycksfallsförebyggande åtgärder som kan vidtagas. Med hänsyn till den stora satsningen på förebyggande sjukvård som görs är det nästan genant att se hur litet som görs för att minska riskerna i "barnens farliga värld". Det är glädjande att se att problemet tagits upp på ett så överskådligt och praktiskt sätt.

Behovet av enkla och praktiska råd i de många situationer som möter nyblivna föräldrar är stort. Normalt förekommande uppfödnings- och anpassningsproblem ger ofta anledning till oro. Det är därför glädjande att kunna rekommendera en bok som "Mitt barn". Den är lättläst, har en trevlig lay-out och är skriven i en varm och mjuk ton, präglad av omtanke för barnets bästa. Boken är i sin nuvarande form så pedagogiskt väl sammanställd att den med fördel kan användas i paramedicinsk undervisning.

Otto Westphal

I dagens frågor

Inför befolkningsåret 1974

Förenta Nationernas befolkningskommission antog på sitt möte i augusti en rapport till Ekonomiska och sociala rådet, innehållande en rad förslag om den planerade befolkningskonferensen och Internationella befolkningsåret 1974. Bland de förslag kommissionen godkände var en preliminär dagordning i fem punkter för konferensen.

De punkter kommissionen anser böra diskuteras på konferensen är: 1) Tendenserna i befolkningsutvecklingen och framtidsutsikterna, 2) sambandet mellan befolkningsändringar och den ekonomiska och sociala utvecklingen, 3) sambandet mellan befolkning, resurser och miljö, 4) befolkning, familj och trivsel, samt 5) en internationell aktionsplan på befolkningsområdet.

Kommissionen som består av 27 medlemmar fick genom Ekonomiska och sociala rådets resolution av den 2 juni i år mandat som mellanstatligt förberedande organ för Internationella befolkningsåret och befolkningskonferensen i anslutning till detta.

I sin rapport till Ekonomiska och sociala rådet nämner kommissionen ett uttalande av den rådgivande kommitté som är tillsatt för att utarbeta förslag till en global befolkningsstrategi. Kommissionen stöder den uppfattningen att såväl de demografiska som de sociala, ekonomiska och politiska förhållandena i världen är så olika att en global befolkningsstrategi inte kan vara liktydig med en enda sammanfattande lösning av problemen utan

måste innehålla en rad skilda förslag, anpassade efter villkoren i de olika områdena i världen.

Kommissionen understryker dessutom att ordet "global" inte bör tolkas som en önskan om ingrepp i den nationella suveräniteten vid utformningen av befolknings- och utvecklingspolitik.

Om den internationella aktionsplanen säger kommissionen att den bla bör innehålla åtgärder för att förbättra familjens välfärd och kvinnornas utbildning.

Svensk leder FN:s narkotikabyrå

En svensk docent i psykiatri, Sten Mårtens, Stockholm, har utnämnts till chef för FN:s narkotikabyrå i Genève. Ur en intervju med tio frågor i *Sv. D.* (12.10) är följande hämtat:

Ni är den första läkare som fått den här posten. Betyder det att grundsynen på narkotikaproblemen håller på att förändras?

— Min utnämning kan kanske vara ett tecken på detta. Tidigare har den juridiska sidan dominerat. Kanske börjar man nu mer än tidigare intressera sig för offren och vårdsidan.

Är Sverige ett föregångsland inom narkomanvården?

— Det finns andra länder som på sina håll ligger väl så långt framme. I bla Schweiz och USA finns alldeles utmärkta behandlingsprogram. Generellt gäller dock att standarden inom länderna är mycket ojämn vad behandlingsprogrammen beträffar. I Sverige, precis som i andra länder varierar det från ort till ort.

Kommer ni främst att koncentrera ert arbete på vårdsektorn?

— Utan lagar, polis och tull klarar vi oss inte. Men jag arbetar för en humanisering av narkotikakontrollen. Jag skulle vilja se FN:s åtgärder främst styrda av de humanitära aspekterna. De repressiva är redan väl representerade. Men detta hindrar inte att vi hela tiden måste arbeta med de tre faktorerna tillverkning, distribution och efterfrågan. Problemen måste lösas i grunden.

Ett önskemål på den nya chefsposten?

— Att FN:s narkotikabyrå verkligen skall utvecklas till ett starkt organ som kan hjälpa länder med problem i de här frågorna. Resurserna bör kunna utnyttjas bättre än vad som hittills varit fallet.

Blind i u-land

De Blindas Förening har tagit ett vackert initiativ för att genom en insamling hjälpa blindas i u-länder. Ur uppropet:

En beräkning har visat att det finns 20 miljoner blindas i världen. De flesta bor i de fattiga länderna och lever i regel under svåra förhållanden.

Den största delen av blindheten i världen är orsakad av sjukdomar, som är nära nog okända i vårt land. Den dominerande blindhetsorsaken är infektionssjukdomen trakom, som angriper ögat. Smittan sprids av flugor som gärna söker sig till den fuktiga ögonvrån.

I vissa flodområden är en infektionssjukdom som kallas flodblindhet den stora orsaken till blindhet. I en del hårt drabbade områden kan var tredje vuxen vara blind på grund av denna sjukdom.

Andra orsaker till blindhet är smittkoppor och bristsjukdomar, bla genom vitaminfattig kost.

Det snabbt växande antalet blindas barn i u-länderna är ett allvarligt problem. Man befärar att antalet blindas barn kommer att fördubblas i Indien inom en tioårsperiod. Detta gäller även stora delar av Afrika och Sydamerika.

Situationen är svår, men en rad internationella och nationella organisationer i världen gör insatser för att söka förebygga och bota blindhet hos u-ländernas folk. Mycket kan göras när kunskaper och erfarenheter ställs till förfogande, men det krävs större ekonomiska resurser.

Det finns fortfarande mycket att göra för blindas i Sverige, men De Blindas Förening har ändå beslutat att hjälpa till genom att dela med sig av kunskaper och erfarenheter.

Om medel kan framskaffas, planeras bla åtgärder för bekämpande av trakom i Tanzania och Indien. Avsikten är att inköpa och utrusta mobila ögonklinikar och med läkare och sjukvårdspersonal besöka byarna, undersöka ögonskador, företa behandlingar och se till att synskadade kommer till sjukhus. Jämsides med undersökningarna samlas bybefolkningen och upplyses om vikten av god hygien och betydelsen av en riktig kost.

Kostnaderna för ett sådant projekt tex i Tanzania uppskattas till 700 000 kronor för en femårsperiod. Andra behov i Tanzania och Indien är att upprätta yrkesskolor för blindas flickor. I Etiopien gäller det att skapa samskolas för blindas. Liknande behov finns i ett stort antal u-länder i Afrika, Asien och Latinamerika.

Såväl postgiro- som bankgiro-numren är 90 03 26-0.

Sverige — utvandrarsland

Under 1972 ser Sverige ut att bli ett utvandrarsland för första gången sedan 1920-talet. Antalet emigranter tenderar klart att bli större än antalet immigranter. Redan 1971 hade Sverige ett utvandringsöverskott (3 000) gentemot de övriga nordiska länderna. Det uppvägdes emellertid av ett invandringsöverskott från övriga länder av 10 000, konstaterar *Ny i Sverige* (4/72), invandrarverkets välskötta tidning.

Under första halvåret 1972 blev nettoutvandringen av nordbor cirka 3 900, dvs väsentligt större än under hela 1971, medan nettoinvandringen av icke-nordbor stannade vid 900. Totalt sett blev resultatet för perioden att utvandringen av utländska medborgare översteg invandringen med cirka 3 000 personer.

Endast en radikal men inte sannolik förändring av denna tendens under andra halvåret skulle ge ett invandringsöverskott för hela året 1972.

De rekordstora invandringsöverskotten 1969 och 1970 har alltså mycket snabbt förbytts i

sin motsats. Det är en påtaglig effekt av konjunkturförsämringen under de två senaste åren men däri ligger möjligen inte hela förklaringen. Benägenheten att återvända till hemlandet synes vara störst de allra första åren efter invandringen till Sverige. Det goda året 1970, då flera sökte sig till vårt land än någonsin tidigare hade vi också den hittills i särklass största återutvandringen, säkerligen till följd av den stora immigrationen 1969 och 1970. Återutvandringen 1971 och 1972 är sålunda ett resultat både av lågkonjunkturen och av den stora inflyttningen 1969 och 1970.

Även om nettoresultatet i år blir negativt fortsätter invandringen att vara stor. Cirka 11 000 utlänningar flyttade hit under första halvåret och för hela året torde siffran komma att överstiga 20 000. Deras svårigheter i den nya omgivningen blir inte mindre av att lika många eller flera samtidigt lämnar Sverige.

Med det gynnsamma läge på arbetsmarknaden som rådde till för ett par år sedan kunde nykomlingarna räkna med en betydande ekonomisk trygghet. Så är det inte längre. Därtill kommer en från många håll omvittnad kärvhet i den svenska omgivningens attityder och beteenden, också den en följd av konjunktursvackan. De som på samhälls- och arbetslivets olika områden sysslar med invandrarfrågor har därför mera påtagligt än någonsin upplevt behovet av kraftfulla informationsinsatser både riktade till invandrarna och — framförallt — till svenskarna.

Spritskatten höll igen under ett år

Riksskatteverkets alkoholstatistik för första halvåret 1972 visar att spritdrycksförsäljningen, som minskade något efter skattechöjningen den 1 november 1970, nu är tillbaka på sin tidigare nivå. I övrigt noteras fortsatt kraftigt uppgång för vin och lagrat lättöl men minskning för starköl, mellanöl och pilsner. Antalet omhändertaganden för fylleri steg med 4 procent från första halvåret 1971.

Försäljningen av spritdrycker för förtäring uppgick under första halvåret 1972 till 25,2 milj liter, vilket innebär en ökning med 8 procent från samma tid 1971, då efterfrågan emellertid ännu var påverkad av skattechöjningen den 1 november 1970. Jämfört med första halvåret 1970 stannar uppgången vid 2 procent. Från första halvåret 1971 har utminutereringen av spritdrycker ökat med 9 procent till 24,2 milj liter, medan utskänknings (systembolagets försäljning till restauranger) minskat med 3 procent till 1,0 milj liter.

Under årets sex första månader sålde systembolaget 29,9 milj liter vin, vilket innebär en ökning med 16 procent sedan första halvåret 1971 och med 28 procent sedan motsvarande tid 1970. Denna uppgång faller nästan helt på lättvinerna, som under det gångna halvåret svarade för 84 procent av hela vinförsäljningen.

Den av systembolaget redovisade försäljningen av starköl uppgick första halvåret 1972 till 13,1 milj liter, vilket är 4 procent mindre än samma tid 1971. Försäljningen av mellanöl (skattepliktig utlämning + import) uppgick till 147,6 milj liter och av pilsner till 31,0 milj liter, vilket innebär minskning från första halvåret 1971 med 2 resp 8 procent. För lagrat lättöl noteras däremot en ökning med inte mindre än 47 procent till 22,0 milj liter.

Total alkoholförbrukning

Den totala alkoholkonsumtionen i form av spritdrycker, vin, starköl och öl — mätt i liter alkohol 100 procent per invånare över 15 år — beräknas ha ökat från 3,27 liter under första halvåret 1971 till 3,41 liter under samma tid 1972. Jämfört med första halvåret 1970, då totalsiffran var 3,39 liter, är spritkonsumtionen oförändrad, medan en mindre förskjutning ägt rum från maltdrycker till vin, närmare bestämt lättvin.

Under första halvåret 1972 företogs i hela riket 53 031 omhändertaganden för fylleri mot 50 773 under samma tid 1971, vilket innebär en ökning med 4 procent. Antalet omhändertaganden av kvinnor ökade från 1 870 till 1 946. Beträffande ungdomsfylleriet kan nämnas att under

första halvåret 1972 omhändertogs 4 517 ungdomar under 20 år mot 4 756 under samma tid 1971. Minskningen motsvarar 5 procent. För åldrarna 15—17 år redovisas för årets sex första månader 1 827 fyllerifall mot 1 872 samma tid 1971.

Skatteinstrumentet är utan tvivel användbart för dämpning av alkoholkonsumtionen, men dess verkan är tydligen tidsbegränsad. Genom den fortsatta inflationen minskar skattens verkan tämligen snart. Som avräkningssiffrorna visar är ökningen av totalkonsumtionen jämfört med halvåret till skattechöjningen tämligen konstant (2 promilles höjning). De som förordar skatt som nykterhetsbefrämjande åtgärd tycks till slut ha ett gott argument.

3 viktiga rapporter

Arbetsmedicinska institutet har i höst framlagt tre rapporter (18—20), som samtliga är av stort intresse. Professor Nils Lundgren redovisar "Stuveriarbetarnas hälsa och arbetsmiljö", som ingår i institutets serie av branschundersökningar. Stuveriarbetet har i den officiella svenska statistiken den högsta olycksfallsfrekvensen. Märkligt nog är undersökningen utförd utan några extra anslag. Dess kartläggning är av stor vikt för kommande åtgärder.

Docent Bengt Kylin har varit projektledare för en "Undersökning av buller i verkstadsindustri", som skall följas av ytterligare två delar. Här har Verkstadsföreningen och Metallindustriarbetarförbundet varit samarbetande parter och yrkesskadeförsäkringsfonden gett anslag. Det är framför allt det föga uppmärksammade oregelbundna bullret som har undersökts till sina skadeverkningar.

En mera speciell men inte mindre viktig undersökning gäller

"Explosion för toluen".

Den ingår i det projekt under ledning av Irma Åstrand som arbetsmedicinska institutet har startat för att studera olika typer av lösningsmedel och deras psyko-fysiologiska verkningar.

Skrifterna kan rekvideras från AI, vars adress är Fack, 100 26 Stockholm 34.

Arbetsarkyddsverket behöver förstärkas

Det är nödvändigt att bygga ut arbetsarkyddsverket i en omfattning, som innebär radikalt ändrade resurser, skriver arbetsarkyddsstyrelsen i sin anslagsframställning till socialdepartementet. I väntan på arbetsmiljöutredningen tar styrelsen nu endast upp vissa punkter. Att man väntar på utredningsförslaget innebär inte att utbyggnaden försenas eftersom det beräknas ligga färdigt i denna del i slutet av året.

Arbetsmiljöfrågorna fortsätter att vara i centrum för det allmänna intresset på ett sätt, som markant skiljer sig från läget för bara några år sedan. Organisationerna på arbetsmarknaden driver arbetsarkyddsfrågorna med intensitet. LO-kongressen 1971 antog ett utlåtande om målen för en bättre arbetsmiljö med krav på skärpta lagregler och en utbyggnad av verket. Arbetsmedicinska institutet har integrerats med verket i år och uppgifterna har därför vidgats till att omfatta även forskning, uppdragsverksamhet och utbildning.

Oavsett arbetsmiljöutredningens förslag till omorganisation och utbyggnad begär man en höjning av anslaget till 55,3 miljoner kr och ett 30-tal nya tjänster. Utredningsförslaget förväntas påverka nästa budgetår.

En nyhet är att man tänker vidga utbildningen till att omfatta även en del skyddsombud. Likaså vill man öka utbildningen av företagsläkare och skyddsingenjörer.

Det är i allmänhet inte med någon större glädje man hälsar ämbetsverkens ständiga tillväxt — ofta enligt Parkinsons lag och utan att prestationerna ökas i proportion till kostnaderna. Men i detta fall reagerar man knappast surt — det är ett väsentligt arbete som utförs av verket och dess underavdelningar.

"Transportfemman" och sopantering

Transportarbetarförbundet är sammansatt av medlemmar inom skiftande yrken, de flesta dock med rörliga arbetsplatser såsom åkeri- och expressarbetare eller flera skiftande arbetsplatser, speditors-, olje-, packhusarbetare och väktare. Dessa grupper har speciella och svårbemästrade arbetsarkyddsproblem. Avd. 5 i Stockholm, "Transportfemman" har, enligt reportage i *Fackföreningsrörelsen* (21/72), utfört ett lagarbete för att klara dessa problem.

Främst vad avsåg den tekniska utvecklingen inom åkerinäringen och renhållningsbranschen tvingades avdelningen redan under sextiotalets första hälft att engagera sig i ett seriöst tekniskt utredningsarbete.

Det första exemplet på detta utgör modifieringen av de sk nödingebyggda oljebilarna, som då de började tas i bruk saknade skyddsräcken för chaufförerna. Då ett stort antal tillbud och småningom ett allvarligt olycksfall inträffade, ingrep avdelningen och förmådde tillverkarna att förse bilarna med skyddsräcken.

En av de mest angelägna och ur arbetsarkyddssynpunkt mest komplicerade arbetsuppgifterna för avdelningen var att vid krigets slut sanera den under nästan medeltida förhållanden bedrivna sopantering i huvudstaden. De resultat som med Transportfemman som energisk och kunnig pådrivare uppnåts har varit till nytta för landet i sin helhet.

Vem minns inte från huvudstaden på fyrtiotalet de häst-

dragna sopkärrorna med sina öppna flak eller de rankiga öppna lastbilarna med sina ofta trasiga lämmar, som vid 2—3-tiden om morgnarna rev sönder gårdarnas tystnad.

De första framstegen utgjorde de täckta lastbilarna, sedermera ersatta av bilar med moderna komprimeringsaggregat och med säckhiss.

De enormt växande mängderna avfall — välståndets baksida — har emellertid aktualiserat en mer rationell hantering. Avdelningen har ställt krav på modernisering av soprummen, mer praktiska hanterings- och förvaringskärl, rationellt ordnade transportvägar framkomliga för kärror och vad avser villabebyggelsen borttagande av i marken nedsänkta kärl. De komprimeringsaggregat, som installeras i fastigheterna aktualiserar modifieringar av förvaringskärlen, och kräver också ombyggnad av äldre fastigheter.

För att informera stadsplanerare, arkitekter, tillverkare av anordningar för sopantering och andra har avdelningen tagit initiativet till kurser, konferenser och utredningar vid vilka de för branschen speciella yrkeshygieniska och ergonomiska synpunkterna belysts. I moderna bostadsområden kan man finna häpnadsväckande planlösningar, vilka tillkommit utan hänsyn till sopanteringens fysiska påfrestande eller dess ekonomi. Vid framställningar till myndigheter i dessa och hithörande frågor har avdelningen kunnat samarbeta med renhållningsföretagen och tillverkare.

Det är ytterst tacknämligt att något verkligen görs på detta bedrövlige område, där den tekniska efterblivenheten skulle te sig rent komisk, om den inte hade så stora hygieniska vådor. Det är en ringa tröst att även de modernaste samhällena i USA, exempelvis Los Angeles och Detroit, visar en nästan ännu primitivare efterblivenhet. I Sverige har dock på sistone tagits några djärva initiativ i fråga om kvittblivning av sopor. Det finns goda tekniska lösningar — det gäller bara att få pengar att genomföra dem.

Ordet handikapp — belastat med fördomar

Teknikerna borde få komma ut på arbetsplatserna i mycket större utsträckning än vad som nu är fallet, studera dem och på ort och ställe kunna sätta sig in i hur människa och maskin fungerar tillsammans. Det skulle vara nyttigt i förebyggande syfte och dessutom skapa fler arbetstillfällen för människor med olika handikapp, heter det i ingressen till ett utmärkt reportage av Barbro Holmström i *Arbetsgivaren* (nr 32/72).

Detta framkom vid en debatt nyligen i Borås om handikappproblemen och är följande något som de flesta företag i dag blivit mer och mer medvetna om.

På Saab-Scania i Jönköping, där man har ett tiotal handikappade anställda, understryker man hur viktigt det är att samarbetet mellan företag och expertis inom rehabiliteringskliniker och länsarbetsnämnder ständigt hålls vid liv. Det har vid flera tillfällen hjälpt företaget att hjälpa sina anställda till en förbättrad arbetssituation.

Ingenjör Gösta Karlsson, som är utbildningschef på Saab-Scania i Jönköping har en frisk syn på problemet:

— Ordet handikapp är olyckligt och inkonsekvent, belastat med en massa fördomar. Vi har alla handikapp, begränsningar av skilda slag. Ingen av oss kan klara vilket jobb som helst, var och en måste anpassa sig till sina egna individuella möjligheter. Det accepteras som något självklart. Varför kan man då inte se lika naturligt på problemet när handikappet är ett lyte eller en fysisk defekt?

Frågan är om man inte ständigt har tänkt för mycket i kategorin "skyddade verksäder".

Kommunernas färdtjänst — kritik och försvar

Färdtjänsten för handikappade och äldre har behandlats i radio-tv och dagspressen. Kommunerna tycks tillämpa mycket olika regler, en del generösa, andra bedrövligt snåla. Det som aktualiserade frågan var en redovisning från kommunförbundet. Endast 260 av 447 svarande kommuner hade över huvud taget någon färdtjänst (i regel gratiskuponger för taxifärder). *Kommunal tidskrift* (14/72) kommenterar i en ledare:

Kritik är nyttig. Men den bör helst vara sakligt riktig för att ge avsedda resultat. När det gäller färdtjänst för handikappade finns det anledning att med några sakkuppgifter göra den framförda kritiken lite mer nyanserad.

Låt oss först konstatera att färdtjänst för handikappade är — med några färre undantag — en ny gren på det kommunala serviceträdet. Så sent som i oktober 1970 konstaterade den statliga handikapputredningen i sitt betänkande "Bättre socialtjänst för handikappade" (SOU 1970:64) att det fanns färdtjänst i "något-sånär organiserade former i ett 100-tal av landets 850 kommuner". I den nu redovisade statistiken som avser 1.12.1971 hade 260 av de nu 464 befintliga kommunerna färdtjänst. En inte oväsentlig frammarsch på ett år. Därtill bör uppmärksammas att dessa 260 kommuner omfattade 7/8 av landets befolkning (6,9 milj invånare).

Kostnadsmässigt visar färdtjänsten en brant uppgående kurva. Enligt förbundets undersökning upptog 1971 års budget i kommunerna (inkl tilläggsbudget) 53,5 milj kr. 1972 års budgetsiffror visar färdtjänstkostnader på 81 milj kr. En ökning på drygt 50 %. Och detta för en utgift "som kommunalman i penningknipa först börjar fingra på".

Att det i kommunerna prövas olika former och olika regler för färdtjänsten är inte heller så förvånande om man betänker att det är en relativt ny verksamhet, som ännu inte funnit sina former. Det kan också vara till nytta för framtiden att pröva sig fram på olika vägar.

Den osedvanligt snabba utbyggnaden av denna kommunala service utesluter inte att en hel del återstår innan vi fått en färdtjänst som tillfredsställer alla förväntningar. Kommunalmännen i landets kommuner är säkerligen medvetna om detta. Det finns därför anledning förutse ytterligare förbättringar i denna för många handikappade mycket angelägna verksamhet trots kommunernas synnerligen svåra ekonomiska situation och trots att Sveriges Radio, m fl kan ha gett kommuner med hyggligt utbyggd färdtjänst intrycket att detta är en ovanlig form av samhällsservice.

Studenthälsovården

Regeringen har tillsatt en utredning om studenthälsovården men *SFS-nytt*, Sveriges Förenade Studentkårers tidning uttrycker i nr 8/72 sitt allvarliga missnöje:

När SFS begärde en utredning tänkte vi oss att studerandehälsovårdens inriktning, organisation och finansiering skulle behandlas, och inte minst frågan om hur de studerandes önskemål om inflytande över verksamheten bäst skulle tillmötesgås.

I direktiven till utredningen anförs bland annat: "En grundläggande uppgift är, som jag nyss antytt, att analysera om de skäl som år 1967 ledde fram till att en särskild studerandehälsovård behölls, om än i nya former, fortfarande äger giltighet... Jag vill i detta sammanhang erinra om att studerandehälsovården är en förmån vilken utöver den allmänna hälso- och sjukvården kommer de studerande till del. En utgångspunkt för den sakkunnige bör vara att endast om starka skäl föreligger en separat organisation för studerandehälsovård kan motiveras.

Om studerandehälsovården inordnas i den allmänna hälso- och sjukvården, är det givetvis nödvändigt att de studerande får möjlighet att utnyttja studieortens sjukvårdsresurser."

Av ovanstående citat ur utredningsdirektiven skulle man kunna tro att studerandehälsovården verkligen är en förmån.

I själva verket ligger det till så här:

Förhållandena i de studerandes arbetssituation ger upphov till psykiska påfrestningar utöver vad som är normalt.

De studerandes arbetssituation är staten ansvarig för. Staten bidrar till en hälsovård med sikte på att reparera de skador som uppstår.

Till denna hälsovård betalar de studerande själva 1,2 milj kronor. Är detta en förmån? Är företagshälsovård i så fall också en förmån?

Ovanstående "miss" vad det gäller beskrivningen av nuvarande situation må kanske passera. Vad som definitivt inte kan passera är direktivens inskränkningar vad det gäller kostnaderna för en särskild organisation för studerandehälsovården, dvs nuvarande system. Direktiven säger nämligen här att statens kostnader för en sådan organisation inte får bli högre än vad som följer av nu gällande regler.

En av orsakerna till studerandeargumentationernas krav på utredning av studerandehälsovården bottnar i statens bristande vilja att infria de förespeglningar om bidrag som gavs när nuvarande system infördes, vilka uppmuntrade de studerande att dra på sig stora kostnader, som genom de kraftiga kostnadsstegringarna till följd av avtalsförhandlingar m m kommit att bli mycket betungande.

Av direktiven att döma tycks staten alltså i första hand vara intresserad av att spara pengar. En förutsättningslös utredning vad gäller såväl huvudmannaskap, organisation, inriktning och finansiering var vad SFS och åtskilliga andra organisationer begärde.

Tyvärr har vi inte blivit bönhörda.

Dåligt ljus i storköken

Över 100 000 människor arbetar inom landets storkök. Matlagning har alltså blivit en stor industri. Trots detta har utvecklingen gått långsamt ifråga om arbetsmiljö och teknisk utrustning på dessa arbetsplatser. Också nya kök ser ut som om de inretts på måfå.

Lättast kan man konstatera detta när det gäller belysningen. Den uppfyller sällan eller aldrig de blygsammaste krav, konstaterar tidskriften *Arbetsmiljö* 9/72.

Tidskriften har klara belägg för dessa påståenden. Det kan dock tilläggas att "ljushygien" i Sverige över huvud taget är eftersatt, mest i hemmen men också i offentliga lokaler och på arbetsplatserna. Ändå har några medicinska experter (hygienprofessorer) liksom Ljuskultur propagerat i ämnet i flera decennier. Vi har billig elström och teknisk know-how. Hela problemet är komplett onödigt!

Vild sjuksköterskestrejk i Norge

Måndagen den 18 september utbröt en vild strejk bland sjuksköterskorna i Norge meddelar *Tidskrift för Sveriges sjuksköterskor* (18/72). Strejken omfattade 311 sjuksköterskor i Osloområdet. Anledningen till strejken var missnöje med ett nyligen ingånget kollektivavtal.

Norska sjuksköterskeförbundet och regeringen kom efter en vecka inte fram till någon lösning som sjuksköterskorna kunde acceptera. Strejken utvidgades därför tisdagen den 26 september och sammanlagt strejkade då drygt 600 sjuksköterskor. Sjuksköterskeaktionen 72 aviserade också en tredje etapp i strejken, omfattande ytterligare 700 sjuksköterskor, till måndagen den 2 oktober.

Norska sjuksköterskeförbundet tog på ett tidigt stadium avstånd från strejken, eftersom det rör sig om en vild strejk och fackförbundet har skyldighet att med alla medel avstyra avtalsstridiga strejker.

Nordisk barnavårds-kongress i Helsingfors 4—6 juni 1973

Under temat "Planering — förebyggande verksamhet — behandling" kommer den finska sektionen av Nordisk sammanslutning för barnavård och ungdomsskydd att inbjudas till den 12:e nordiska barnavårds-kongressen. Programmet kommer att uppta föredrag, diskussioner samt besök vid sociala institutioner. I omedelbar anslutning till kongressen anordnas utfärder — exkursioner — till olika delar av landet, omfattande 1—3 dagar.

Varje nordiskt land får rätt att sända 75—100 deltagare. Kongressavgiften är fastställd till 130 finska mark eller 160 svenska kronor. För vidare information hänvisas till Allmänna barnhuset, telefon Stockholm 20 55 78.